

De lange sakene 2002 – 2021. Helsefare fra turbin- og hydraulikkoljer. Hva har fly- og oljebransjen felles? Problemer med turbinoljer.

Nå lanseres kampanjen «Clean Air Campaign» for å få ansvarlige myndigheter til å pålegge flyselskapene å måle og overvåke luftkvaliteten i fly. I tillegg kreves det filter som fjerner de helseskadelige kjemikaliene som lekker fra turbinmotorene.

Global Cabin Air Quality Executive er en internasjonal sammenslutning av pilot- og kabinfagforeninger. Den ble etablert for å hindre forgiftning av flymannskap og passasjerer fra turbin- og hydraulikkoljer fra flyets aircondition system. Forgiftning av piloter er en alvorlig risiko for flysikkerheten. En gassturbin offshore er i realiteten en ombygd flymotor (aeroderivative turbin). De samme stoffene som kan forgifte flymannskap og passasjerer, gir tilsvarende helseskader hos oljearbeidere når de utsettes for turbinoljer med organofosfater.

Lov om yrkesskadeforsikring overlater bevisbyrden til den som er blitt yrkesskadd. Underrapportering av melding om mistanke om yrkessykdom setter en effektiv stopper for at den skadde får et forsikringsoppgjør. Det er arbeidstakeren som må bærer all risiko og påføres alle tap ved eksponering som er ny, er ukjent eller bare ikke blir registrert. De syke har ingen mulighet til å dokumentere helseskader fra nye kjemiske forbindelser og prosesser. Mens Spesialavfallsforskriften gir produsenten ansvar for avfallet «fra vugge til grav», kan arbeidsgiverne tegne yrkesskadeforsikring og overlate de skadde til forsikringsindustrien.

«MS-saken på Statfjord» startet med at jeg ble kontaktet av turbintekniker Harry Stiegler Brevik. Han representerte en gruppe av oljearbeidere som hadde fått nevrologiske skader som på den tiden ble mistenkt være multippel sklerose (MS). Noen hadde blitt utredet og gitt MS-diagnose, mens andre ble arbeidsuføre uten diagnose. Arbeidsmiljøloven krever at mistanke om yrkessykdom skal meldes. De skadde bad om at tilfellen ble meldt, men dette ble avvist av Statoil og en pågående undersøkelse ble brått stoppet.

Det har lenge vært kjent at eksponering for organofosfater kan gi nevrologiske helseutfall som gjerne kan forveksles med MS når yrkeseksponering ikke blir vurdert i årsakssammenhengen. Meg bekjent har ingen fra gruppen videre utviklet MS, og har mest sannsynlig levd med feil diagnose siden slutten av 1980 tallet. Til dags dato har Statoil/Equinor valgt å avvise de skadde og overlate de til sin egen skjebne uten yrkesskadeerstatning og yrkesskadetrygd.

I arbeidet med å finne ut årsaken til den såkalte «MS-saken på Statfjord», kom jeg i kontakt med luftfartens pilot- og kabinfagforeninger i inn og utland. Dette var starten et nært samarbeid, og i 2006 var jeg med på etableringen av GCAQE og ble innvalgt som styremedlem de neste syv årene.

MS-saken fra Statfjord er et eksempel på hvor ansvarlig oljeselskap Statoil/Equinor har nektet å anerkjenne at denne eksponeringen påfører arbeidstakerne alvorlige helseskader. Turbintekniker Harry Stiegler Breviks utrettelige kamp for rettferdighet viser hvor rettsløs en arbeidstaker er når det introduseres nye kjemiske forbindelser i arbeidsmiljøet, samtidig som oljeselskapet møter ny kunnskap med taushet.

Dette er kunnskap som kunne forhindre alvorlige kjemiske helseskader hos de som er eksponert for turbinoljer. Så langt er det heller ingen erkjennelse hos Equinor at turbinoljer med organofosfater

kan gir alvorlige skader på nervesystemet. Fortsatt i dag har ikke Equinor klart å risikovurdere og merke avluftingspunktene (ventene).

Det er kanskje på tide at Norsk Yrkeshygienisk Forening (NYF) tar diskusjonen? Er vi en faglig sammenslutning av yrkeshygieniker som bare følger ordre? Som akseptere at det er arbeidstakerne som tar all risiko når arbeidsmiljøet er helseskadelig og eksponeringen ukjent? Er det mulig for NYF å diskutere om det er moralske og etiske sider ved denne asymmetriske (urettferdige) fordelingen av risiko? Er det OK at arbeidsfolk som er blitt arbeidsuføre av helsefarlig arbeidsmiljø, selv må bevise årsakssammenheng, samtidig som arbeidsgiver har forsikret seg mot å bistå den skadde i å få innfridd yrkesskadeerstatning og trygdeytelser?

<https://www.gcaqe.org/cleanair>

Litt bakgrunn. 2002 – 2021

Resolusjon fra kongressen til Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS) 7.-10. november i 2002

«OFS krever at det blir full gjennomgang av arbeidsmiljø og helsekartlegging av personer som har vært/ er eksponert for turbin- og hydraulikkoljer som inneholder organofosforforbindelser.»

<https://www.safemagasinet.no/wp-content/uploads/2016/05/SAFE-Magasinet-2002-Nr-07-08.pdf>

Informasjon til Sikkerhetsforum etter innlegg 5. desember 2002. Om helsefare fra organofosforforbindelser i turbin- og hydraulikkoljer.

<https://dokumenter.safe.no/advdoc/documentlist.cfm?advdocid=251&advdocsubDir=&advdocfileName=Informasjon%20til%20Sikkerhetsforum%20om%20organofosforforbindelser%2Edoc&advdocmode=download>

2003 - 2007

Serien Oljemarerittet i Dagbladet 2003 –

<https://www.dagbladet.no/emne/oljemarerittet>

SKUP metoderapporter. Journalist Asle Hansen

Giftoljeskandalen.

<https://www.skup.no/sites/default/files/metoderapport/2003-09%2520Giftoljeskandalen.pdf>

Oljemarerittet.

<https://www.skup.no/sites/default/files/metoderapport/2006-44%2520Oljemarerittet.pdf>

2008

SAFE og Norsk Flygerforbund var sammen om å arrangere HMS konferansen «Åpent lende».

Se bl.a «20 års kamp for rettferdighet» tekst Harry Stiegler Brevik

<https://www.safemagasinet.no/wp-content/uploads/2016/05/SAFE-Magasinet-2008-Nr-02.pdf>

2012

SAFE Magasinet med tema yrkesskader.

Se «Hvorfor er Statoil ikke villig til å hjelpe de som er blitt syke av arbeidsmiljøet?»

<https://www.safemagasinet.no/wp-content/uploads/2016/06/SAFE-Magasinet-2012-Nr-04.pdf>

2015

Informasjon til Sikkerhetsforum. Helsefare fra smøroljene MIL-PRF-23699 benyttet i luftfart og på aeroderivative gassturbiner. Oppfølging etter møtet 9. april 2015.

<https://www.ptil.no/contentassets/728fdd853baa4a43b80ce03c7cdce658/informasjon-til-sikkerhetsforum---halvor-erikstein.pdf>

Jeg har siden 2015 representert Norge i arbeidet med standarden;

CEN/TC 436 Cabin Air Quality on commercial aircraft – chemical compounds.

https://www.etuc.org/sites/default/files/other/files/etuc_comments_to_cen_tc_436_aircraft_cabin_air_quality_rev1.pdf

2017

Informasjon til Sikkerhetsforum i møte 7. juni 2017:

Merking av utslippspunkter (venter): Det en ikke vet er veldig helseskadelig

<https://safe.no/wp-content/uploads/2019/06/Krav-om-merking-av-venter-Sikkerhetsforum-Juni-2017.-Halvor-Erikstein.pdf>

2019

SAFE HMS konferanse «Fullt forsvarlig»

<https://safe.no/wp-content/uploads/2020/01/Halvor-fullt-forsvarlig.pdf>

31 års kamp for rettferdighet (2019). Harry Stiegler Brevik med appell Equinor.

<https://www.youtube.com/watch?v=FVp2F179-j4&feature=youtu.be>

2019

Study of Multiple Sclerosis Patients Shows 18 Percent Misdiagnosed.

<https://www.cedars-sinai.org/newsroom/study-of-multiple-sclerosis-patients-shows-18-percent-misdiagnosed/>

2020

Trodde du «Lov om yrkesskadeforsikring» var en arbeidslivets kaskoforsikring?

<https://safe.no/wp-content/uploads/2020/09/Yrkesskadeforsikringen-Halvor-ny.pdf>

We are slowly being poisoned. How toxic fumes seep into the air you breathe on planes. Los Angeles Times.

<https://www.latimes.com/projects/toxic-chemicals-planes-covid-19-travel-woes/>

2021

Aircraft Cabin Air. International Conference 15.-18. Mars 2021. Åpen webkonferanse med fri påmelding.

<https://www.aircraftcabinair.com/>

Stortingsmelding Avfall som ressurs – avfallspolitikk og sirkulær økonomi

Spesialavfall. Vugge til grav-prinsippet

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-45-20162017/id2558274/?ch=3>

<https://safe.no/wp-content/uploads/2020/09/Yrkesskadeforsikringen-Halvor-ny.pdf>

<https://ehjournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12940-020-00690-y>

<https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/1071660.pdf>

Halvor Erikstein